

Měsíčník Host
Literatura, kultura, společnost
prosinec 2024
125 Kč

10

ROZHOVOR

Jan Motal

Být radikální znamená
najít své místo

TÉMA

Poezie

v praxi

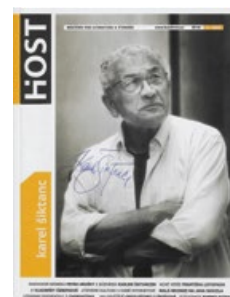
BONUS

Jan Balabán

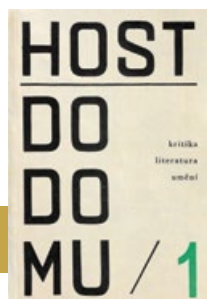
Laserová vánoční
povídka

BAŁDYGA
BÁSNICKÁ SCÉNA
JE PERMAKULTURNÍ
ZAHRADA

HOST UŽ VÍCE NEŽ STO LET

Měsíčník Host | Literatura, kultura, společnost

Číslo 10 | 2024, ročník XL

Vyšlo v Brně 10. prosince 2024

Beethovenova 4, Brno, 602 00

tel.: 725 606 144

objednavky@casopishost.cz

www.casopishost.cz

Vydává Spolek přátel vydávání časopisu Host

(IČ 48 51 48 53),

s laskavou finanční podporou

Ministerstva kultury ČR

a statutárního města Brna

Člen sítě kulturních časopisů Eurozine

(www.eurozine.com) eurozine

Registrováno Ministerstvem kultury ČR

pod číslem MK ČR E 6632 ISSN 1211-9938

Vychází 10x ročně (kromě července a srpna)

Jan Němec | šéfredaktor

Zdeněk Staszek | zástupce šéfredaktora

Václav Maxmilián | redaktor

Ondřej Nezbeda | redaktor

Frederika Halfarová | produkce

Alena Němcová | jazyková redaktorka

Marek Timko | jazykový redaktor slovenštiny

Matěj Málek | grafická úprava a sazba

David Konečný | fotograf

Lenka Secká | technická redaktorka

Redakční rada | Petr A. Bílek, Petr Borkovec,

Pavel Janáček, Alice Koubová, Ondřej Lipár,

Vratislav Maňák, Tereza Matějčková, Roman Polách,

Anna Pospěch Durnová, Zuzana Říhová, Petr Vízina

Písmo | Kunda (Superior Type)

a Atyp (Suitcase Type Foundry)

Papír | ARENA Natural Smooth (100 a 200 g/m²)

a Holmenn (70 g/m²)

Foto na obálce | David Konečný

Ilustrace | Finn Stiller, Eva Havlová

Tisk | Tiskárna HRG, s. r. o., Litomyšl

Cena 125 Kč, s předplatným 99 Kč

Předplatné na www.h7o.cz/predplatne

nebo telefonicky na čísle 775 995 695:

tištěné roční 990 Kč, tištěné půlroční 550 Kč,

tištěné ISIC/ITIC 790 Kč, elektronické 590 Kč

Distribuuje Kosmas, s. r. o., Praha

a První novinová společnost, a. s., Praha

Zasílání předplatného zajišťuje firma

SEND Předplatné, spol. s r. o., Praha

SPODNÍ PROUDY

Jan Němec

Jsou čísla, z nichž vystupuje jedno výrazné téma, a pak taková, jimiž protéká spodní proud. Témata se dobře poutají na obálce, ale osobně víc věřím na ty proudy. Mám rád, když se do sebe texty zapouštějí, když určitá citlivost prosakuje napříč rubrikami. Znamená to koneckonců, že pořád žijeme v jednom světě. Dokonce i s mrtvými. A tak v tomto čísle Jan Balabán předává štafetu Zofii Bałdyze, ta Marku Torčíkovi, Torčík socioložce Anně Durnové a Durnová filosofu Janu Motalovi. „Samota uprostřed moderny“ zní titul eseje, který Durnová napsala o proměně emocionality, a rezonuje s tím nejen Balabán, ale třeba i poslední věta sloupku Marka Torčíka: „Sám nevím, jak se z této pasti vymanit, ale přijde mi důležité o tom nikdy nepřestat mluvit.“ Zofia Bałdyga jakoby na to konto zmiňuje význam komunit a Jan Motal vše zasazuje do rámce radikální teologie. Tyto proudy mi dělají radost a vážím si toho, že jim v *Hostu* můžeme hloubit koryto, pokud vytrysknou až na povrch. Klidné a radikální Vánoce.

VÁNOČNÍ POVÍDKA

- 6 Jan Balabán: Laserová vánoční povídka

OSOBNOST

- 9 Básnická scéna je permakulturní zahrada. S básničkou Zofii Bałdygou o sociální práci, patchworkové identitě a chystané sbírce

KONTEXTY

- 16 Karolína Ryvolová: Prostě frajer kluk. O romských rváčích, tradici neobvyklých životů a kolaborativních příbězích

TÉMA POEZIE V PRAXI

- 22 Libor Staněk II.: Až umřu, nic na tomto světě se nestane a nezmění. Pár poznámek k současné české poezii
28 Puzení k tvorbě často předcházela racionální úvaha. O příležitostné poezii v devatenáctém století
32 Příležitost pro básně
38 Zita Maršíková: Poezie v kurzivě. O básních v pohřebním ústavu

ESEJ

- 40 Anna Durnová: Samota uprostřed moderny. O emocích, individualizované společnosti a jednoduchosti pozdního kapitalismu

REPORTÁŽ

- 48 Ivan Motýl: Potopeno. Osudy, krajina i knihy

ROZHOVOR

- 55 Být radikální znamená najít své místo. S Janem Motalem o rozdílu mezi extrémním a radikálním, mřížkách, kterými hledíme na svět, a stromech, které si zvolily krále

BELETRIE

- 61 **ateliér** Roman Franz: Barevné historcky
63 **básník čísla** Petr Veselý: Ležel nahý, napůl zakrytý plátnem
71 **povídka** Ludvík Němec: Panny na mýtině
76 **nová jména** Apolena Vybíralová: Na konci všech kopií jsme my

HISTORIE

- 80 Adam Borzič: Mišimovy zakrvácené květy. Na začátku příštího roku to bude sto let od narození Jukia Mišimy

KRITIKY

- 90 Miloš Urban: Dr. Alz (Josef Chuchma)
- 92 Karel Veselý: Hudba srdce. Metafyzika popu (Zdeněk Staszek)
- 94 Alba de Céspedes: Zakázaný deník (Josefína Formanová)
- 96 Jan Hauer: Moji lidi (Alena Scheinostová)

RECENZE

- 98 Hana Lundiaková: Planetky (Kryštof Špidla)
- 99 A. Gravensteen: Tahle voda je naše (Kryštof Eder)
- 100 Jon Fosse: To je Ales (Daniela Mrázová)
- 101 Bernhard Schlink: Pozdní život (Michaela Škultéty)
- 102 Martin Švanda: Nevinnosti (Roman Polách)
- 103 Luboš Svoboda: Koleje jsou pevně přibité k vidění (Andrea Popelová)
- 104 Edit András: Kulturní převlékání. Umění na troskách socialismu a na vrcholcích nacionalismu (Kateřina Štroblová)
- 105 Ilona Wiśniewska: Mihotání. Na konci Grónska (Agáta Nezbedová)

SLOUPKY

- 4 **názor** Jan Němec: Nevíme, co je dobré, ale vyhlasujeme, co je nejlepší
- 15 **fejton** Marek Torčík: Kam se posouvá střed
- 46 **švenk** Klára Vlasáková: Co bude tepat ve vedlejším pokoji?
- 46 **štych** Marta Ljubková: Loučení ambiciózní feministky
- 47 **federácia** Tomáš Hučko: Trendsetteri
- 59 **manuál** Pavel Klusák: Manuál k Ireně a Vojtěchu Havlovým
- 85 **perspective** Michelle Woods: Nápis na podrážkách bot
- 85 **hranice** Alena Machoninová: Totemové zvíře
- 87 **šeps** Tereza Bonaventurová: Zadky, štěňátka a hluboké zklamání
- 87 **beat** Julia Pátá: Ozvěny domácí scény
- 107 **atašé** Míla Janišová: Lapálie s Goncourtem
- 112 **mime** Jakub Jetmar: Splašky patří do kanálu
- 5 **zprávy**
- 88 **madlenka** Martina Reibera
- 106 **rozečteno** Tipy redakce

život jde dál
o něm uepsán
jen žal

LASEROVÁ VÁNOČNÍ POVÍDKA

Jan Balabán

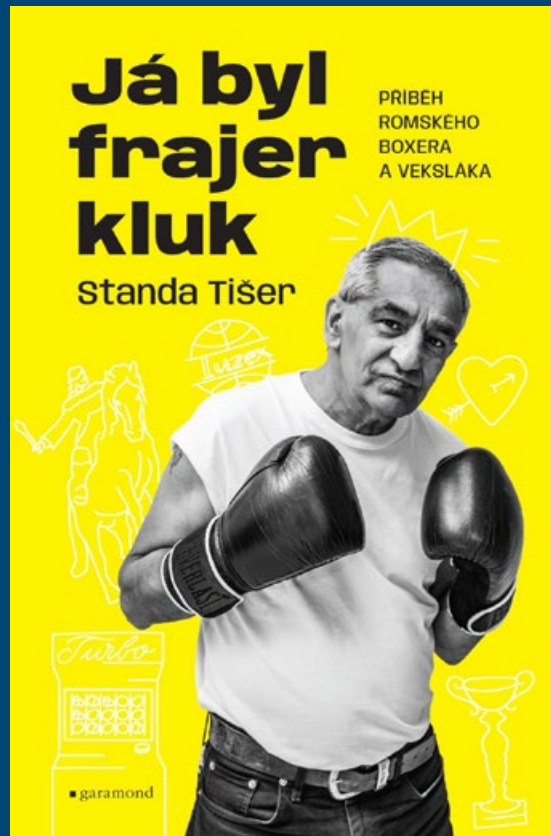

**S básničkou Zofíí Bałdygou o sociální práci,
patchworkové identitě a chystané sbírce**

BÁSNICKÁ SCÉNA JE PERMAKULTURNÍ ZAHRADA

Text redakce
Foto David Konečný

„Stala jsem se pozorovatelkou přehlížených jevů,“ říká o sobě básnička, překladatelka a interkulturní pracovnice Zofia Bałdyga. Právě intenzivně pracuje na nové sbírce *Hlášení změn*, v níž chce zachytit systémové limity a krizové situace, s nimiž se utkávají uprchlíci přicházející do České republiky.

O romských rváčích, tradici neobvyklých životů a kolaborativních příbězích

PROSTĚ FRAJER KLUK

Karolína Ryvolová

Bylo jen otázkou času, kdy se i v českém prostředí objeví životopisy charismatických romských ranařů a bouchačů, tak oblíbené v anglosaském světě. Otevřená, prostořeká a někdy i kapku šokantní zpověď boxera Stanislava Tišera *Já byl frajer kluk*, která letos na podzim vyšla u Garamondu, může v našem prostředí působit jako bílá vrána. Ve skutečnosti se však memoár „Standy“ či „Stanleyho“ Tišera řadí do panteonu slavných romských rváčů a jejich životních příběhů.

Vedle Tišerova příběhu lze jmenovat tituly jako *On the Cobbles. The Life of a Bare-Knuckle Gypsy Warrior* (Ve střehu. Život cikánského zápasníka bez rukavic, 2000) Jimmyho Stockinse, *King of the Gypsies. Memoirs of the Undefeated Bareknuckle Champion of Great Britain and Ireland* (Král Cikánů. Paměti neporaženého šampiona Velké Británie a Irska v zápase bez rukavic, 2002) Bartleyho Gormana nebo *Gypsy Joe. Bare-Knuckle Fighter, Professional Golfer* (Cikán Joe. Zápasník bez rukavic a profesionální golfista, 2009) Joesa Smithe. Společným jmenovatelem těchto knih je kromě oslavy podmanivé životní pouti i to, že se na jejich přípravě podíleli externí editoři, pohybující se na hranici mezi skalními fanoušky a profesionálními nakladatelskými redaktory, kteří borcům pomohli jejich silné příběhy vyprávět. Nejinak je tomu i u Tišera, jehož životaběh literárně zpracovala redaktorka a současně boxerka Marie Urbanová, která zjevně nese zásluhu na zachování autentických řečových specifik vypravěče, a tím z četby dělá skutečný zážitek.

„CIKÁNŠTÍ KRÁLOVÉ“

Kdo viděl film Guye Ritchieho *Snatch*, v české distribuci uváděný jako *Podfu(c)k* (2000), může se pochlubit předrozuměním problematiky britských pěstních zápasů bez rukavic. Tento tvrdý nelegální sport má na Britských ostrovech dlouhou tradici a má se za to, že jeho importéry byli už někdy koncem sedmnáctého století romští přistěhovalci, kteří jsou současně dodnes jeho největšími hvězdami. Bartley Gorman, samozvaný Král Cikánů, rozuměj boxerský šampion, tvrdí,

že si tento sport jeho romští předci osvojili v rámci migrace z Indie do Evropy na území Byzantské říše, kde se pěstní zápasy staly jednou z raných olympijských disciplín. Ostatně anglický archaismus *pugilism* — rohování neboli pěstní zápas — je etymologicky odvozen od latinského výrazu *pungus* — pěst.

Trochu matoucí může být fakt, že postava boxera Mickeyho (Brad Pitt) se ve filmu rekrutuje z karavanového tábořiště Irských travellerů. Etnicky je totiž situace v Británii dost nepřehledná a jednotlivé kočovnické komunity nelze vzájemně uspokojivě oddělit. Kromě Romaničelů, kteří se hlásí ke svým romským kořenům a mluví argotickou angloromštinou, tedy angličtinou s významným podílem romské slovní zásoby, se zde v podobných kruzích a s obdobným způsobem života pohybují také Irští a Skotští kočovníci, uznávaní za samostatné etnikum, a New Age Travellers, v zásadě hippies, pro něž je život v přívěsu jen alternativou k velkoměstskému konzumerismu. Ti všichni se poněkud vágně a trochu romanticky označují jako *gypsies*, což je v angličtině výraz daleko méně příznakový než český c/Cikán a v zásadě označuje člověka dobrovolně volícího existenci mimo oficiální státní struktury, často žijícího v přívěsu, ale také třeba v hausbótu, s nímž se někdy, ale zdaleka ne pravidelně přesouvá za sezonní prací. (Výraz *gypsy* je odvezen od anglického Egyptian/Egyptán a odkazuje k jedné z vyvrácených teorií o původu Romů.) Vlivem vysoké míry vzájemných sňatků v tomto multietnickém prostředí angličtí Romaničelové dávno ztratili své antropologické znaky, které by je odlišovaly od okolní populace, a řečeno s nadsázkou,

v současnosti jsou všichni britští kočovníci zrzaví a pihatí. Příslušnost ke konkrétní subetnické skupině je potom otázkou konstrukce a permanentního vyjednávání, čili v závislosti na tom, s kým právě mluví, se může jednotlivec označovat jako *Romany*, *gypsy* nebo *traveller*, a všechna tato označení mohou být pravdivá současně.

Vraťme se ale k boxu. Aniž bychom chtěli bezvýhradně přijmout antickou teorii Bartleyho Gormana, holý fakt zkrátka je, že mezi Romy se vždy objevovaly mimořádné boxerské talenty, a to po celém světě. Mezi tyto slavné borce patří i Tyson Fury, syn Irských travellerů, který rodinnou tradici pokoutních nakládaček ve skladištích a na tržištích posunul k vícenásobnému mistrovství v oficiálním sportu. Romského, respektive sintskeho původu byl i Johann Trollmann přezdívaný Rukeli, zneuznaný mistr Německa ve střední váze, umučený v nacistickém koncentračním táboře v roce 1944, o němž vypráví monodrama *Cikánský boxer* německé dramatičky Rike Reinigerové. V současnosti i za hranicemi České republiky září mistr světa ve velerové váze v kickboxu Václav Sivák, klasický případ kluka z ghetta, který se díky pili a dávce štěstí vypracoval. A k nepřehlédnutelným tvářím romského boxu u nás patří i dva bývalí šampioni, kteří trénují (nejen) romskou mládež ve svých dobročinně zaměřených tělocvičnách, Jan Balog v Palaestře a Stanislav Tišer v Box Clubu Žižkov.

ŽÁDNEJ CHCÍPÁČEK

Stanislav Tišer se narodil v roce 1957 v Plzni jako prostřední z osmi dětí romským rodičům ze Slovenska. Ti přišli

AŽ UMŘU, NIC NA TOMTO SVĚTĚ SE NESTANE A NEZMĚNÍ

Libor Staněk II.

PUZENÍ K TVORBĚ ČASTO PŘEDCHÁZELA RACIONÁLNÍ ÚVAHA

O příležitostné poezii v devatenáctém století

PŘÍLEŽITOST PRO BÁSNĚ

Antologie k volnému užití

POEZIE V KURZIVĚ

Zita Maršíková

POEZIE V PRAXI

Ilustrace Finn Stiller

Básně, to není jen záležitost sbírek, časopisů, autorských čtení či šuplíku. Verše už dlouho zaznívají rovněž v blahopřáních, při svatbách, na pohřbech a memoriálech. Jsou tyto poezie ještě vzdálené příbuzné, nebo už jde o dva různé živočišné druhy?

AŽ UMŘU, NIC NA TOMTO SVĚTĚ SE NESTANE A NEZMĚNÍ

Libor Staněk II.

Příležitostná poezie se zdá být věcí historie nebo společenských kontextů, které si se současnou poezií běžně nespojujeme: blahopřání, pohřbů, svateb. Avšak zdá se, že vývoj básnické formy u nás poezii zpět k příležitostem přikoval. Lyriku jako by nešlo myslet, tvořit a číst bez události, emoce a subjektu, které se tak stávají důležitější než samotné psaní a básně.

PUZENÍ K TVORBĚ ČASTO PŘEDCHÁZELA RACIONÁLNÍ ÚVAHA

Text Zdeněk Staszek

Společenské užití poezie má i svou specifickou českou historii. V počátcích zdejšího národního obrození hrála v časopisech, novinách, ale i během oslav a dalších důležitých událostí nezastupitelnou roli takzvaná příležitostná poezie. Její historii se věnuje v nedávno vydané knize literární vědkyně Andrea Vítová.

PŘÍLEŽITOST PRO BÁSNĚ

Připravil Václav Maxmilián
Ilustrace Eva Havlová

Otázka příležitostné či užitkové poezie v současnosti by měla mít i jinou než jen teoretickou a publicistickou odpověď: básnickou. Poprosili jsme proto současné české básnictvo o užitečné verše.

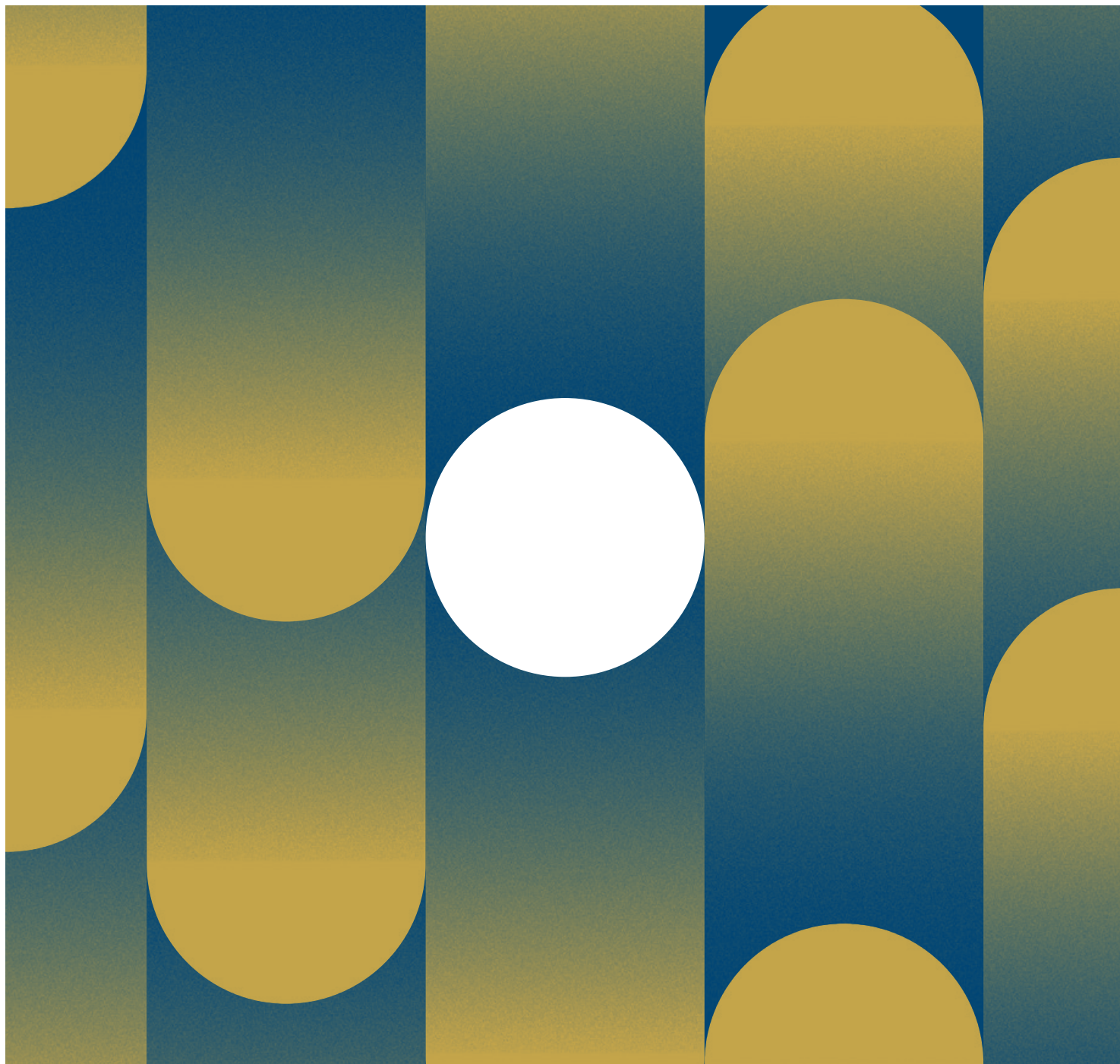

SAMOTA UPROSTŘED MODERNY

Anna Durnová

Rostoucí osamělost v západních společnostech přináší diskusi o zdraví a prevenci. Na jejím pozadí se však odehrává hlubší proměna naší soukromé sféry a především emocí s ní spojených. Emoce — například právě ty související s osamělostí — neexistují ve vzduchoprázdnu: jsou zakotveny v širších společenských narativích, které některým emocím poskytují legitimitu, zatímco jiné považují za špatné nebo zbytečné. V pozdně moderní společnosti, kladoucí důraz na sebepěči, tak nutně vystává otázka, jak si poradit s kontrolou vlastních emocí.

Když přede dvěma lety zavírala kosmetická firma Yves Rocher své kamenné pobočky v Rakousku, vypadalo to trochu jako alegorie na konec světa. Písmo zobrazující procenta zlevnění bylo stále větší a křiklavější, regály stále prázdnější. Lidé se pomalu trousili, natěšení, že by si v záchvěvu agonie ještě mohli pořídit krásnou voňavou kosmetiku se slevou. Zjišťovali, zda by jejich věrnostní body ještě mohly být co platné. Ale má to vlastně ještě cenu, ptaly se jejich těkající oči. Zboží už nebude, nebude lepší najít si jinou oblíbenou značku? Jinou obchodní věrnost? „Všechno budete mít na onlinu, pane!“ zněl mile hlas mladého zaměstnance pobočky, který konejšil zjevně zneklidněného staršího pána. Jasně, na onlinu, v pohodlí obývacího pokoje, bez zbytečné čekací doby u pokladny, bez zbytečných kroků, prostojů a bez všech těch otravných lidí, kteří akorát člověku naruší karmu.

V tu stejnou dobu přijel na konferenci kolega z Dánska. Procházíme se centrem města kolem univerzity a on mi najednou překvapeně říká, že to je zajímavé, že ve Vídni stále ještě existují obchody s knihami a elektronikou. To u nich prý už není, přesunulo se to kompletně do onlinového prostředí. Do pohodlí obývacího pokoje, bez zbytečných kroků, prostojů a bez těch otravných lidí, kteří akorát člověku naruší karmu. A tak se nabízí otázka, kterou ostatně položil i onen starší pán v Yves Rocher milému zaměstnanci: A kde se dnes tedy mám s někým v potkat, když už i ty obchody mi zavrou?

V hospodě, navrhl by hbitě leckterý Čech. Jídlo je přece společenská záležitost od nepaměti. Učíme děti stolovat, učíme je dokonce ústy Ladislava Špačka, že vést rozpravy při jídle je součástí dobrého tónu, jen nesmíme zrovna žvýkat. A ne náhodou jsou

ORHAN PAMUK

Útěcha věcí / The Consolation of Objects

21.11.2024 —
06.04.2025

Centrum současného umění DOX
Poupětova 1, Praha 7 / www.dox.cz

PARTNEŘI VÝSTAVY

MASUMIYET MÜZESİ
THE MUSEUM OF INNOCENCE

LENBACHHAUS

PARTNEŘI CENTRA DOX

aha
kuloS
MAŠAČÍ FOND

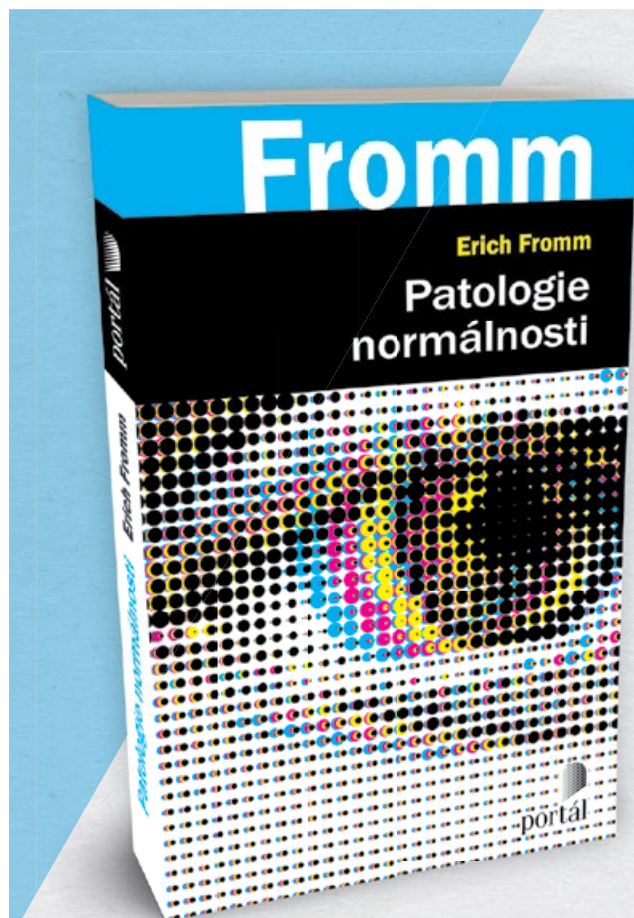
HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI CENTRA DOX

RESPEKT

ART
ANTIQUES

ERICH FROMM

PATOLOGIE NORMÁLNOSTI

PŘEKLAD RENÉ SOUČEK

Autor zkoumá, jak to, co je společensky považováno za normální, může být ve skutečnosti patologické. Jedinci se společensky přijatou patologií jsou vnímáni jako adaptovaní, zatímco ti skutečně duševně zdraví mohou trpět vyloučením, což vede k duševním nemocem. V nemocné společnosti, řízené ekonomickými požadavky, jsou podle Fromma zdravými a přizpůsobenými autoritářské, marketingové či nekrofilní charaktery. Frommova úvaha je ovlivněna jeho pobytem v Mexiku, kde lidé upřednostňují volný čas před vyděláváním peněz.

obchod.portal.cz

portal

POTOPENO. OSUDY, KRAJINA I KNIHY

Text a foto Ivan Motýl

Před zářijovými záplavami se prý voda v řekách i podzemních přivaděčích chovala podivně. Jako by na něco upozorňovala, jinak se kroutila a šuměla, načež na Moravě a ve Slezsku přivedla potopu. Ublížila lidem, příbytkům, krajině, utopila i desítky tisíc knih. A stalo se to například i takto...

Devětadvacetiletý hydrolog Michal Grac měsíc před povodněmi překopával suterénní antikvariát v Havanské ulici v Ostravě. Knihy se tam dávno nevejdou do polic a majitelka je štosuje do nestabilních sloupů, které se téměř dotýkají stropu. Dobývání některých titulů tak připomíná karetně balanční hru záchod a svazky různé tloušťky létají vzduchem. Jedinečný krámeček s použitými knihami, labyrint i zlatokopecký klam. Krasová jeskyně či uhelná štola podpíraná papírovými hajcmány.

A Grac při dolování svazku ze spodních vrstev rozhoupal jeden ze sloupů. „Spadla na mě publikace *Potopa 1997*, o stoleté povodni na Opavsku. Jako by se ke mně vetřela, proto jsem ji koupil, donesl domů, ale nic moc od ní neočekával. Fotografie zaplavených domů a krajiny však fascinovaly pětiletého syna Ondru, tak jsme knížkou listovali pořád dokola.“ Nikoli bez následků, protože se ho syn po pár dnech zeptal s jakýmsi zvláštním očekáváním: „Tati, kdy bude potopa?“

Na spontánní dotaz odpověděl také živelně. „Řekl jsem mu, že třeba zítra. Pár hodin poté živelní pohromu ohlásily meteorologové a záhy opravdu přišla. Potopa velmi podobná té z roku 1997,“ vypráví.

Již za sedm dní sešlu na zemi déšť, který potrvá čtyřicet dní a čtyřicet nocí. Smetu z povrchu země vše, co povstalo, co jsem učinil. (Genesis 7,4)

PÁTRAČ NA VODOVODNÍCH SÍTÍCH

„Voda si mě přitahuje různým způsobem a sama mi už v tom antikvariátu chtěla naznačit, že se blíží povodeň,“ věří pátrač na vodovodních sítích, což je Gracova oficiální funkce ve vodárnách. Voda ho živí a v práci často pozoruje i její podivné chování: „Třeba když podzemní

κ **Jeseník měsíc po povodních, atmosféra stále připomíná válečnou zónu. Některé z poničených domů ještě čeká demolice**

proudy přitáhnou k zemi větve stromů či keřů, které jsou pak nepřírozně vychýleny. Při úniku z vodovodní sítě zase ráda překonává gravitaci. A před záplavami se podivně kroutila a jinak šuměla.“

Básník se v průběhu vyprávění rozohňuje, vlastně až rozvodňuje: „Voda proudí ve skrytu země i ve skrytu člověka, máme ji v rozvodech cév a jsme s ní nezvratně spojeni. Rodíme se v plodové vodě, slzíme krůpějemi, křtíme se vodou a voda odnese náš posmrtný prach.“

Dokáže odposlouchávat přirozené podzemní prameny, na šichtě ale naslouchá především zkrocené vodě v potrubí. Když pátrá po velkých únicích z přivaděčů, používá k tomu elektroakustické přístroje i proutky, protože živel na útěku vytváří nepřehlednou škálu zvuků: „Den co den se snažím poznávat povahu vody, intuitivně se s ní sžívám a pokouším se rozmlouvat.“ Ale zároveň ví, že voda o tak blízký kontakt nestojí.

Vodárenské povolání dlouho nepouštěl do literárních textů, změnila to až zářijová potopa. Z duše mu vytryskl vodojem, jak sám říká. Nepřetržitý proud, který téměř nestačí zachytávat na papír:

Pracovní zařazení / Pátrač na vodovodních sítích / Co to proboha děláš za práci? / Hledám to, co není vidět! // Je půlnoc / na krku visí řemínek / analogového Hydroluxu / mikrofonu k odposlouchávání / zemních zákopových souprav // Jsou to prodloužené krky armaturních uzávěrů / vodovodní žirafy / kterým ukroutiš krk // Je měsíc / ticho stvořené k hledání poruch / jedině, co ruší tvůj poslech / jsou antény krátkých vln / s Jarmilou Šulákovou

JEDLI, PILI A UTOPILI JOSÉHO PIJOANA

Jedli, pili, ženili se a vdávaly až do dne, kdy Noe vešel do korábu a přišla potopa a zahubila všechny. (Lukáš 17,27)

Jejich dlouholetý vztah zatím nedospěl ke svatbě, ale večer před kulminací řeky Opavy jedli, pili a pouštěli si stará elpíčka. Učitel David Honěk a jeho družka Hana z Děhylova u Ostravy řeče Opavě odmítli naslouchat. Nechtěli vědět, že běžně asi metr vysoká hladina slezského toku se má 15. září kolem poledne až pětkrát navýšit.

MY KAZEME KRISTA

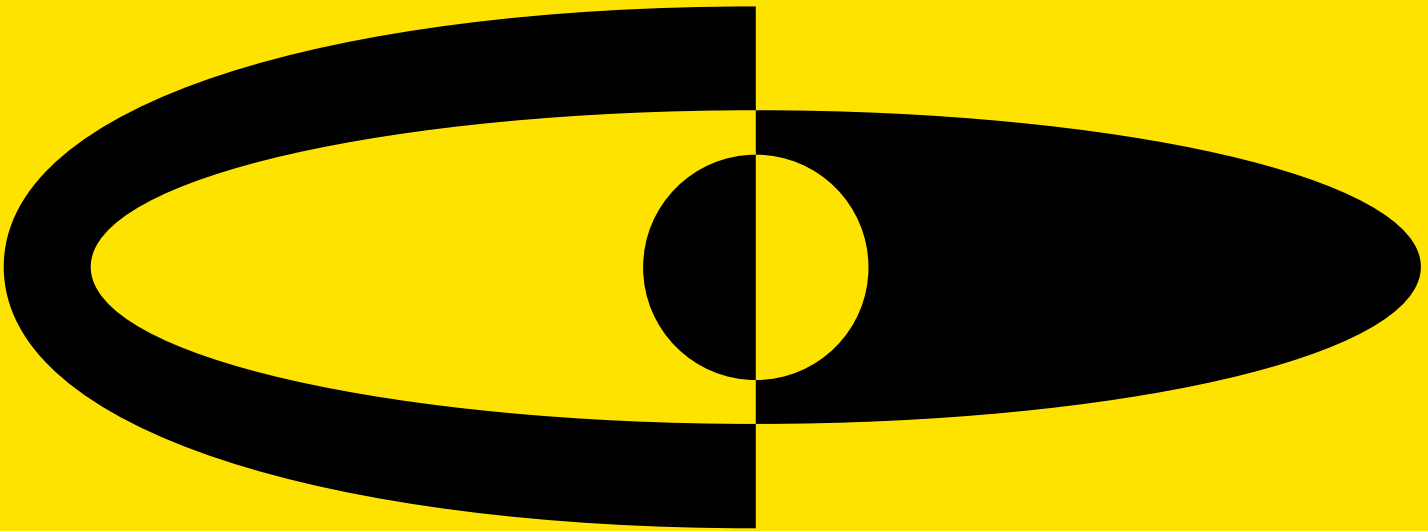

S Janem Motalem o rozdílu mezi extrémním a radikálním, mřížkách, kterými hledíme na svět, a stromech, které si zvolily krále

BÝT RADIKÁLNÍ ZNAMENÁ NAJÍT SVÉ MÍSTO

Text Petr Vizina
Foto David Konečný

To nedorozumění trvá desetiletí, snad od doby, kdy se u nás objevili skinheadi; lidi vyhrožující násilím označujeme za „radikály“, přestože jsou to jen extremisté. Těm stačí přehánět, zato radikálnost vyžaduje cestu dolů, ke kořenu věci. Jak si představit radikální podobu něčeho tak mnohoznačného, jako je křesťanství? Na pražské Letné, kde bydlí autor knihy *Radikální teologie*, si všimnu rudého kabrioletu s registrační značkou děkující nebesům. Co kdybychom rozhovor o radikálnosti začali u něj?

**PETR
VESELÝ**

Básník čísla

**APOLENA
VYBÍRALOVÁ**

Nová jména

**LUDVÍK
NĚMEC**

Povídka

**ROMAN
FRANC**

Ateliér

Básník čísla Petr Veselý

Narozen 14. 10. 1953 v Brně. Studoval na Střední škole uměleckoprůmyslové v Brně a Akademii výtvarných umění v Praze. V roce 1993 se habilitoval pro obor malířství. Samostatně vystavoval například v Galerii Aspekt v Brně (1998, 2013), v Galerii Ars v Brně (2005), v Domě umění města Brna (2008), v Topičově salonu v Praze (2009), ve Wannieck Gallery v Brně (2011), v Galerii Petr Novotný v Praze (2013, 2016, 2021, 2024), Galerie Rudolfinum (2015), ve Fait Gallery v Brně (2021), Muzeum Kampa (2024). Jako kurátor připravil řadu výstav. Je členem Umělecké besedy v Praze. Verše publikoval časopisecky a také v literárních pořadech na stanicích Český rozhlas Brno a Český rozhlas Vltava. Vydal dosud dvě sbírky básní: *Jundrov* (Větrné mlýny, 2014) a *Kovadlina* (Větrné mlýny, 2021). Žije v Brně-Jundrově.

Povídka Ludvík Němec

Ludvík Němec se narodil v roce 1957 v Kyjově, od dvaceti žije v Brně. Po čtyřleté práci průvodce na Špilberku pracoval čtyřicet let v Českém rozhlasu, střídavě jako literární redaktor, ředitel brněnského studia a slovesný dramaturg. Je autorem více než stovky rozhlasových adaptací knih českých i světových autorů. Vydal devět prozaických knížek, například román *Hra na slepo* (Blok, 1982), povídkové cykly *Já jsem ta tma* (Mladá fronta, 1996), *Láska na cizím hrobě* (Druhé město, 2013) a *Odpustky pro příští noc* (Druhé město, 2015) a román *Žena v závorce* (Druhé město, 2018). Povídka „Panny na mýtině“ pochází z rukopisu sbírky *Ještě jeden tanec, drahá*, kterou na jaro 2025 chystá k vydání nakladatelství Druhé město.

Nová jména Apolena Vybíralová

Apolena Vybíralová (nar. 2001) se na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity věnuje bohemistice a hispanistice. V dubnu 2023 získala za své texty Literární cenu Vladimíra Vokolka a v témže roce se stala finalistkou Literární soutěže Františka Halase. Nikdy neměla psa. V nakladatelství Bílý Vigvam jí v prosinci 2024 vychází debutová kniha *Vzteklina*.

Ateliér Roman Franc

Roman Franc (nar. 1983) poutá pozornost zalidněnými záběry na filmy středních a velkých formátů. Náročností klasického přístupu k médiu fotografie úročí efekt mimoběžný obyčejům publika uhranutého mnohdy jen letmou sebe prezentací prostřednictvím mobilních telefonů a sociálních sítí. Vytvořil již desítky pózovaných podobizen neboli živých obrazů (řečeno slovníkem předminulého století). Vyznění jeho děl ozvláštňují rozmanité detaily vzeřzení portrétovaných, ať už jedinců zpodobněných v celé postavě, nebo účastníků hromadných seancí, někdy až překvapivě početných. *Barevné historky* zvesela holdují spoluobčanům ztělesňujícím brněnský kolorit, určeny jsou nicméně též diváctvu přespolnímu. Roman Franc vystudoval pedagogiku na Masarykově univerzitě v Brně (2008) a Institut tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě (2015), kde nyní vyučuje a chystá svou doktorskou disertaci. Je výstavně a publikačně činnorodým autorem (či spoluautorem) knih *House of Essens*, *Jmenuji se Hladový Bizon*, *Watch the Birdie!*, *Fenomén Zbrojovka*. (Josef Moucha)

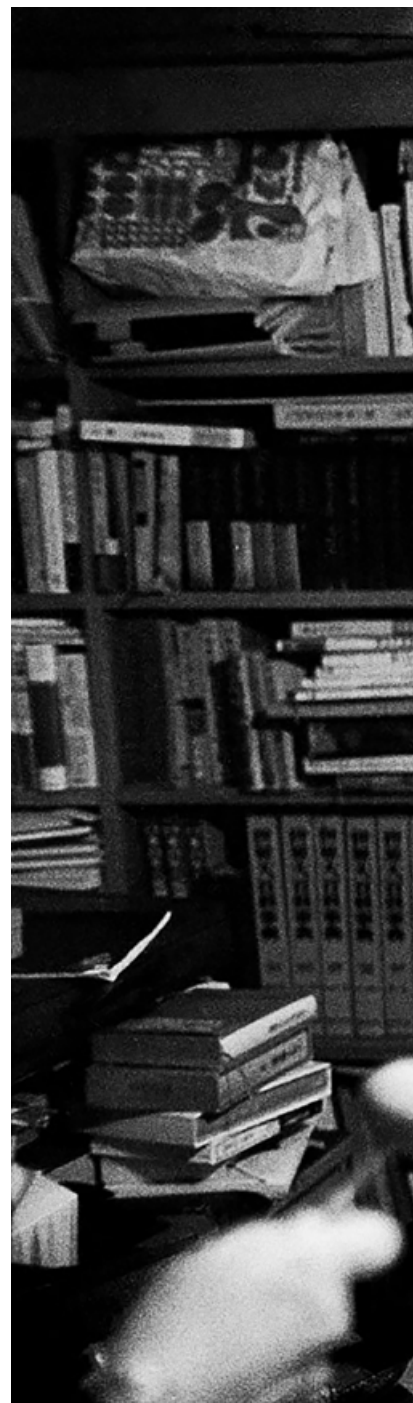
Na začátku příštího roku to bude sto let
od narození Jukia Mišimy

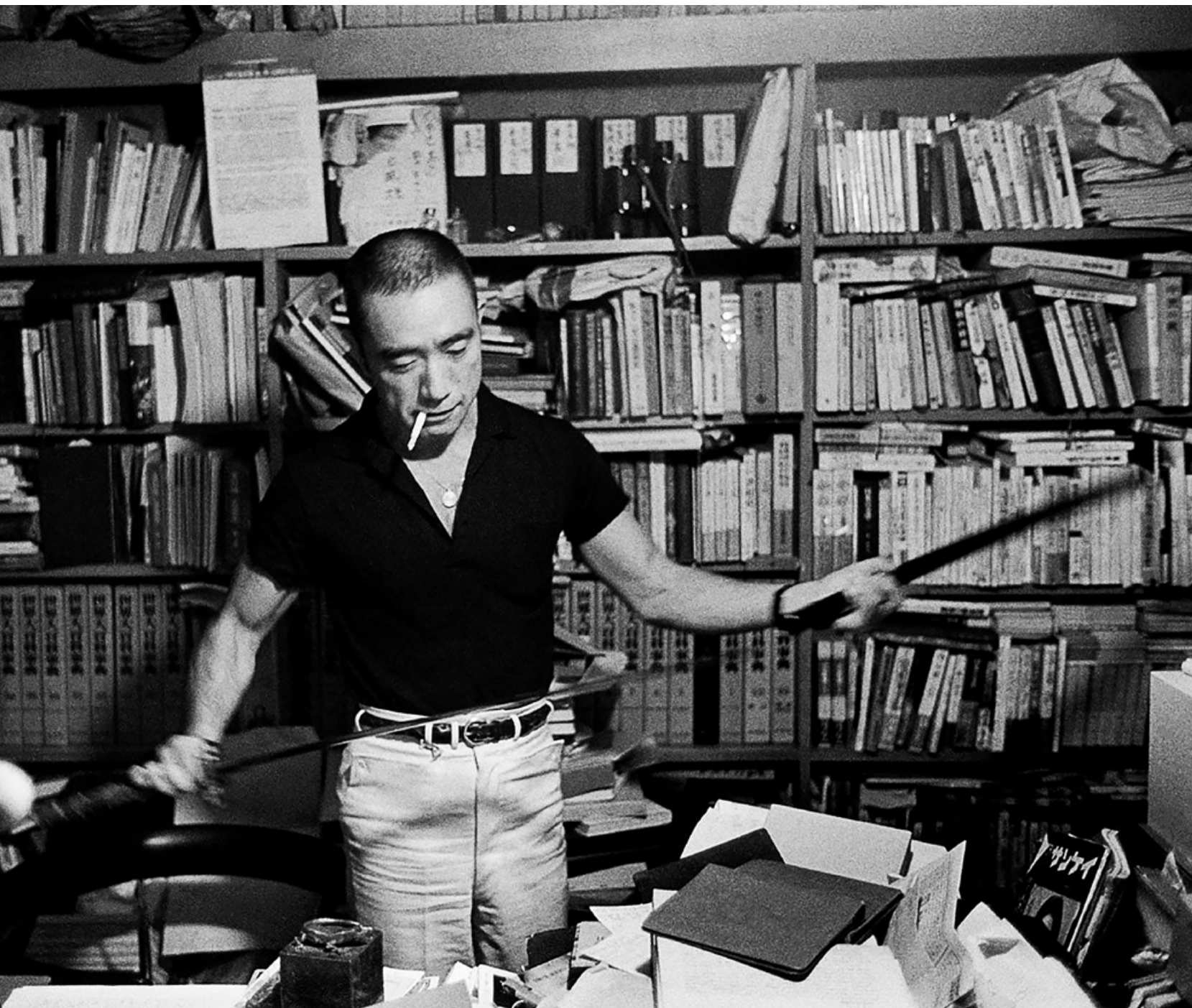
MIŠIMOVY ZAKRVÁCENÉ KVĚTY

Adam Borzič

O existenci japonského spisovatele Jukia Mišimy (1925—1970) jsem se poprvé dozvěděl jako teenager, když jsem četl knihu *My tě zazdíme, Aido* od Radoslava Nenadála, kterou doprovázel esej Václava Jamka o queer literatuře. Než jsem se dostal přímo k jeho dílu, ještě to nějakou dobu trvalo, ale postupně se Mišima stal jedním z mých srdečných autorů. Obývá stejnou komoru v srdci jako jiný temný anděl básnivé prózy — Jean Genet. Zasnívá mě do obdobně podezřelých tajemství, která si prohlížím raději opatrně na světle.

Na bílou plochu dopadá první červený paprsek, protne ji, prořízne, v otvoru se vynoří Mišimovy zakrvácené květy. Vím, že to není moje cesta. Není to Cesta. A přece když jdu podél jeho rudých stop, cítím divnou něhu a zděšené dojetí. Nít souvislosti by tu tedy byla, i když si břicho ani duši nerozpáru... (Ze zápisků)

K té knize Radoslava Nenadála mám dodnes silný citový vztah, bez ní by bylo moje queer uvědomování nemyslitelné. Jamkův esej mi představil vpravdě duhovou škálu literatury, kterou vytvořili lidé s menšinou

sexuální orientací. O Mišimovi samém toho však v esejí, pokud si pamatuji, bylo jen málo. Jamek zmiňoval bisexuální a transsexuální motivy v jednom jeho díle, jehož název mi vypadl z hlavy. Mišima v ní ale zůstal, snad proto, že mě vzrušovalo jeho jméno. O několik let později jsme s mojí tehdejší láskou objevili jeho povídku „Láska k vlasti“, kterou přeložila Klára Macúchová a jež vyšla ve *Světové literatuře* v roce 1996. To číslo *Světové literatury* zřejmě zůstalo po našem rozchodu v přítelově knihovně, ale i tak si na ten text dobře vzpomínám. Pojednával poslední noc

důstojníka císařské armády a jeho milované ženy před jejich rituální sebevraždou.

Ta povídka voněla pudrem a smrtí a byla v jistém smyslu omamně erotická. Už z tématu bylo patrné Mišimovo reakcionářství, jeho záliba ve válečné kultuře a odpor k pozápádnění Japonska. Ale současně něco tu bylo jinak! Tradicionalistickým kruhům se povídka příliš nelíbila, byla totiž napsána z perspektivy důstojníkovy ženy, což uráželo patriarchální vkus stoupců japonského militarismu. Ten kontrast mezi reakční a novátorskou dynamikou mě ihned okouznil, tak jako další informace o Mišimově

AEROKINA kinoaero.cz BIO OKO biooko.net Kiné Kinosvetozor.cz P+P kinoprivotnost.cz

Já ♥️ 🦑

Kino

Dárkové vouchery do Aerokin za 500, 1000, 1500 a 2000 Kč
kupujte na pokladnách nebo na obchod.mojekino.cz/vouchery

NIKDO MĚ NEMÁ RÁD

Film Petra Kazdy a Tomáše Weinreba
Od autorů oceňovaného filmu Já, Olga Hepnarová
V kinech od 16. ledna 2025

love_FRAME BONTONFILM STUDIOS Creative Europe C Česká televize P+P KINÉ KINOSVET ZOR.CZ P+P KINOPRIVOTNOST.CZ PRAGUE AUDIOVISUAL FUND PLZEŇSKÝ KRAJ Radio Wave Český rozhlas MĚSÍČNÍK HOŠŤ VOGUE

DR. ALZ

Miloš Urban

HUDBA SRDCE

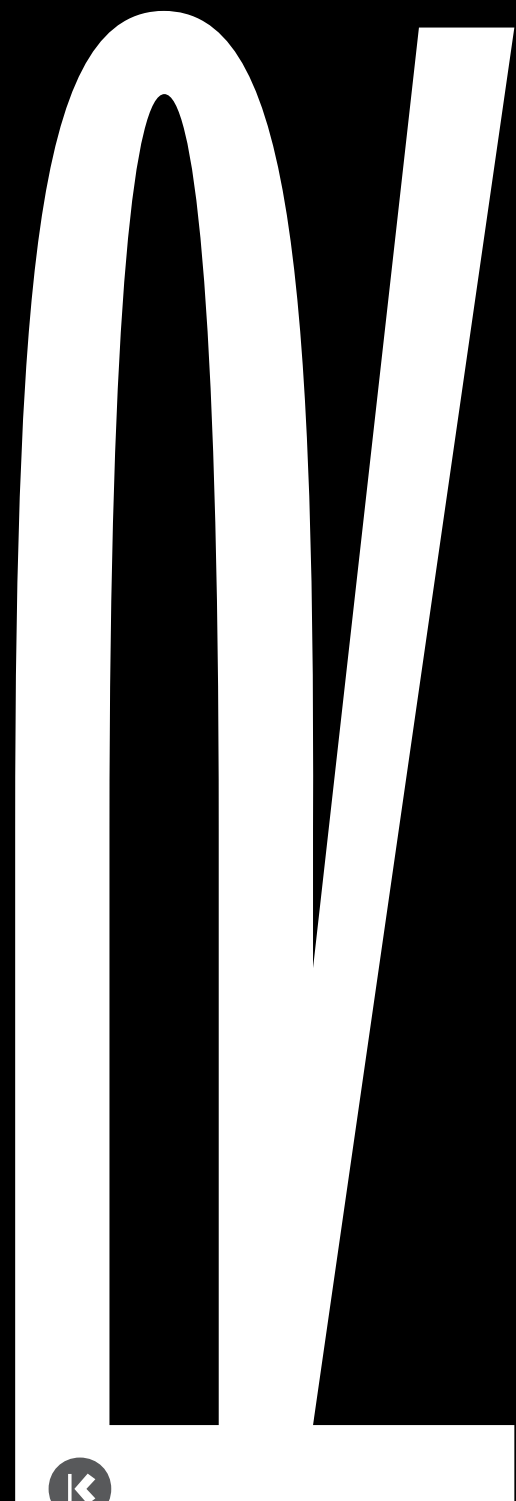
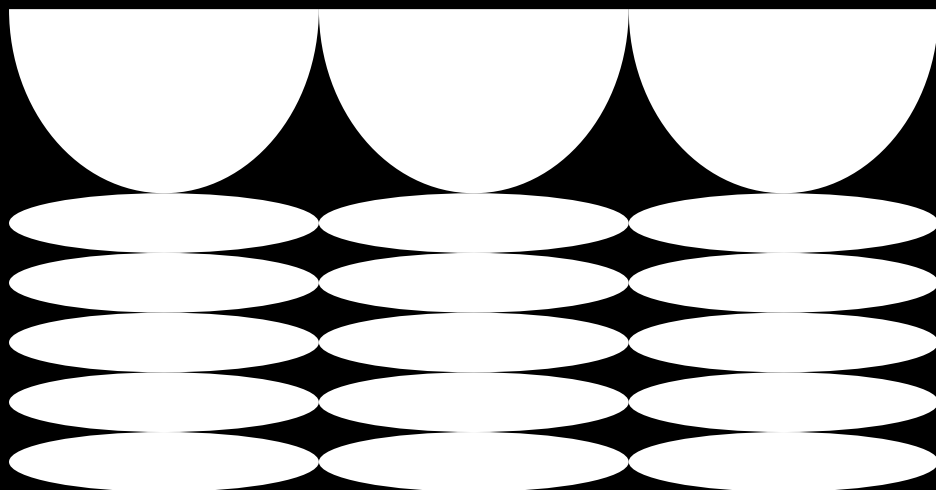
Karel Veselý

ZAKÁZANÝ DENÍK

Alba de Céspedes

MOJI LIDI

Jan Hauer

DŘEVĚNÉ OBRAZY NAJDETE
v Knupp Gallery, AD Galerii (v Praze).

www.patricny.com

DOBRÉ KNIHY

UMĚNÍ DŘEVA

VELKÁ KNIHA O DŘEVĚ

martin patricny citanka

PATŘIČNÝ MONOGRAFIE

Knihy Martina Patřičného

Tajemství DŘEVA

Nástěnný kalendář

2025

KNIHY U DOBRÝCH KNIHKUPCŮ.

Objednávejte na **Luxor.cz**, **Kosmas.cz...**

Revolver Revue
časopis kulturní sebeobraný
since 1985

literatura • výtvarné umění
design • společnost • kritika
rozhovory • portréty • eseje

aktuální pro dnešek
i budoucnost

vychází 4x ročně
k dostání v dobrých knihkupectvích
a nejvýhodněji v e-shopu RR

www.revolverrevue.cz
www.bubinekrevolveru.cz

G / HMP

Helena Wilsonová

Fotografie Photography

12. 11. 2024 — 23. 2. 2025

Galerie hlavního města Prahy Dům fotografie
Prague City Gallery House of Photography
Revoluční 1006/5, Praha 1 www.ghmp.cz

u(p)m

MINISTERSTVO
KULTURY

Mediální partneři /
Media Partners:

ART
ANTIQUES

Flash Art

A2

Artikl

artalk

Výstava vznikla ve spolupráci s Uměleckoprůmyslovým muzeem v Praze. / The exhibition was created in cooperation with the Museum of Applied Arts in Prague.
Výstavní program Galerie hlavního města Prahy je podporován Ministerstvem kultury České republiky. / Prague City Gallery's exhibition program is supported by the Ministry of Culture of the Czech Republic.

MEMBER
Umění bez
omezení ART without
LIMITS

Držitelé karet GHMP Member / Member Plus mají na výstavě a vybrané akce volný vstup.
GHMP Member / Member Plus card holders are entitled to free admission to exhibitions and selected events.

Vychází 104. číslo revue

ANALOGON

SURREALISMUS - PSYCHOANALÝZA - ANTROPOLOGIE - PŘÍČNÉ VĚDY

tentokrát na téma

HŘBITOV UNIFOREM A LIVREJÍ

Dryje: Krize, kolize, exkomunikace; A. Artaud – Aféry a smiřování (1924–1947) (**Polizzotti**); **Artaud:** Dva dopisy A. Bretonovi; Bez uniforem I (**Artaud, Aragon**); Aféra Le Grand Jeu (1929) (**Nadeau, Polizzotti, Thirion**); Bez uniforem II (**Gilbert-Lecomte, Daumal**); Aféra Druhý manifest surrealismu (1929–1930) (**Nadeau, Thirion, Polizzotti, Parinaud/A. Breton**); Bez uniforem III (**Péret, Vitrac, Leiris, Éluard, Schéhadé**); **Bergmann:** Přehodnocení disidentství a změny v dějinách psychoanalýzy; Aféra Matta – Brauner & spol. (1948) (**Bédouin, Jouffroy, Polizzotti, Poslední hodina [Breton et all.]**); Bez uniforem IV (**Brauner, Rodanski**); Aféra Carrouges & Pastoreau (1950–1951) (**Bédouin, Polizzotti, Péret /Breton, Vysoký kmitočet [Breton et all.]**); Bez uniforem V (**Pastoureau, Pieyre de Mandiargues**); Aféra Čtvrtý zpěv a spol. (1969) – **Gabriel:** Konec dědictví, či tečka za větou? Bez uniforem VI (**Schuster, Bounoure, Silbermann**); **Šulc:** Předběžný portrét A. Nádvorníkové, **Dryje:** Zjevy a výjevy ze života A. N., **Schmitt:** Alena Nádvorníková Ted' (1942–2023), **Typlt:** Neslevující

Vydává: Sdružení Analogonu, Mezivřší 31, 147 00 Praha 4

Vydavatel + redakce: tel.: 725 508 577; dryje@surrealismus.cz

Distribuce: KOSMAS, s. r. o., Lublaňská 34, 120 00 Praha 2 (222 510 749; www.kosmas.cz);

předplatné: Tomáš Kroupa, tokroup@seznam.cz, tel: 731 328 058

PANDORA

www.revuepandora.cz

kulturně–literární revue 45 a 46/2024

45/2024

Vlček

Štěpánek

Škrdlíková

Kučera, Kameš

Martinec, Houdek

Havelková, Payne

Novák, Eret, Dvořáček

Dočkal, Ctibor, Broch, Bílek

46/2024

Zetová, Výborná

Valak, Szpuk

Szemző, Prokopová

Prášil, Nikl

Mikutová, Mařík

Kučerová

Krestovský, Jelínek

Čumba

www.itvar.cz

tvar

obtýdeník živé literatury

Veliké bolesti, velká hesla vyvětrávají.

Viktor Dyk

18/2024 60 Kč

10/2024 60 Kč

9/2024 60 Kč

K předplatnému kniha jako dárek.

Tištěné předplatné 1 050 Kč,
elektronické předplatné 550 Kč.
itvar.cz/predplatne

REVUE PROSTOR

122

Nové číslo

Jaké dějiny dnes potřebujeme? Jak se vypořádat s protiklimatickým patriarchálním odporem? Proč může být problematické ohánět se udržitelností? Nové číslo revue Prostor, v dramaturgii Jana Randáka a Jana Mareše, právě v prodeji.

Dějiny přítomnosti

Meme

SPLAŠKY PATŘÍ DO KANÁLU

Jakub Jetmar

Internet nikdy nebyl ošklivější. Webové stránky z dřevních dob vypadaly všelijak, alespoň za nimi ale stála rozvaha. Člověk viděl, že autorka blogu holduje digitálním třpytkám, oblému písmu a gifům s koníky a chce tím vším něco sdělit. Někdo se zamyslel a mně to dává smysl, jak říkává architektonický kritik Adam Gebrian. Poslední roky ale internet zaplavily vizuální a textové splašky. Lidé ždímou generativní umělou inteligenci, z níž lezou nejsmutnější vábničky na nešťastnou pozornost.

Nejsnáze člověk pohlédne do zrcadla úpadku na Facebooku. Na stále největší sociální síti světa vyrostly tisíce stránek, které tamnímu typicky staršímu osazenstvu servírují obrázky ze žánru „k zamýšlení“. Oproti někdejší přáníčkovým kavičkám a květinám se dostáváme do znepokojivého terénu katastrof a nelidského. Nešťastné dítě stojí na prašné cestě, natahuje ruku, místo nohou má plastové láhve. Žena sedí pod stromem, který ovšem není obyčejnou dřevinou, při bližším pohledu se skládá ze stovek ďábelsky vyhlížejících kojenců. Zní to surrealisticky, setkání auta-prasete, extrémně vyhlublého člověka a Ježíše z pneumatik ale jen překypuje kýčem. Pokud se často mluví o nedostatku empatie, desetitisíce lajků a komentářů pod AI pračkou na dojetí prokazují, že se scrollující lidé dokážou alespoň chvíli napojit na spoustu *cizího*. Dobré na tom ale není nic.

Patrně každé médium mělo svou formu spamu: nevyžádaných zpráv, které zaplavují komunikační kanály a často za nimi stojí více či méně přihlouplé šmėčko. Tady běží hlavně o peníze z reklamy, které nemusejí být velké, ale pro tvůrce z Indie či Vietnamu stále motivační. Facebook novou éru tíše podporuje, protože někdo tvoří s minimálními náklady maximální množství obsahu.

Novému spamu se říká *slop* — splašky nebo i pomeje. Je ho víc než jakýchkoli předchůdců. A má proto dalekosáhlé důsledky: ničí vizuální a textové korpusy lidstva, zaplavuje blogovací platformy i magazíny, které publikují začínající autory, prosakuje i do seriózních plátek. Servery kvůli tomu spotřebovávají obrovské množství energie, zdrojová data mají navíc často problematický autorsko-právní původ.

Stále se však dá říct ne. Neziskovka Konsent udělala v létě pro Pražskou integrovanou dopravu kampaň o obtěžování v městské hromadné dopravě. Vyvolala dnes-už-únavné kontroverze. Skutečně zajímavou se celá věc stala až ve chvíli, kdy se Konsent na svých sítích pochlubil, že za kresbami stojí umělá inteligence. Organizace za to od svých věrných schytala těžkou bídu. To neumíte zaplatit skutečné ilustrátorství? ptali se lidé. Tuším, že po něžném világoši příště zaplatí. Splašky patří do kanálu — jen je tam musíme vylívat sami.

Autor je novinář.

HOST → 25/1

Osobnost

THE QUAY BROTHERS

Téma

HAN KANG

Rozhovor

HARTMUT ROSA

Kontexty

IDEOLOGIE V RUSKU

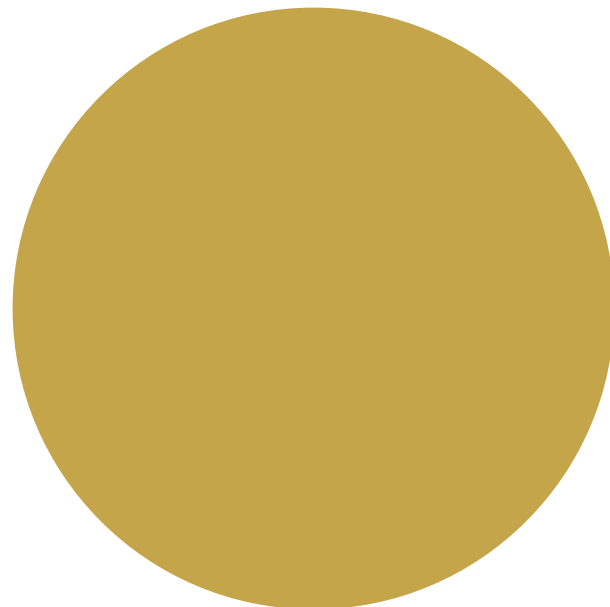
Básnířka čísla

NELA BÁRTOVÁ

Nové sloupky

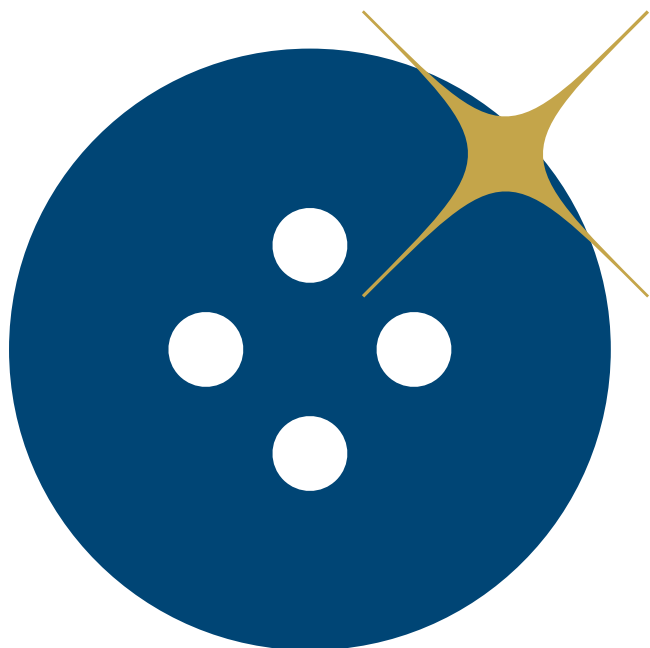
EMMA KAUSC ALEŠ PALÁN MARTIN PECINA JAN VÁŇA PETRA JAMES MATĚJ MÁLEK

Hudba na náměstí pořád hrála, bylo příjemné
ji poslouchat. Slunce svítilo na slavnosti, sem tam
se rozkřičely kroje, zajiskřilo se stříbro knoflíků
nebo čelenek. Vše bylo spíš dívčí než jiné.
Trošku se i tančilo nebo jen pohupovalo.
Spousta věcí šuměla, byl to nerozum, jakési
milé svištění. Každý chtěl udělat něco řízného.
Každý zde chtěl být nějak povzbuzen.
Nikde ani zbytek letargie nebo podobně.
A těch vozíčkářů...

J. A. Pitínský
„Po nemoci“

Umění

v kině

PICASSO

rebel v Paříži

OD 4. LISTOPADU

ANDY WARHOL

americký sen

OD 2. PROSINCE

Podzim 2024

Umění
v kině

www.aerofilms.cz

Pablo Picasso: Autoportrét, 1907
* toto dílo je k vidění v Národní galerii Praha

